

Lehteilyä

Sami Syrjämäki

Stoalaisuudesta näyttää muodostuvan uusi suomalaisen filosofian suuntaus. Aiemmin tänä vuonna ilmestyneiden Cicero-suomennoksen sekä Stoalaisuus-kokelman lisäksi Basam Books on julkaissut Marcus Aurelius suomennoksen *Itselleni*.

Gaudeamukselle on annettava tunnustus siitä, että kustantamo onnistui julkaisemaan Descartesin *Teokset I-IV* filosofiselle kirjallisuudelle epätyypillisen nopeassa tahdissa. Viimeisin osa sisältää mm. tutkielman ”Sielun liikutukset” sekä Descartesin ja Böömin prinsessa Elisabetin välisen kirjeenvaihdon kokonaisuudessaan. Gaudeamukselta ilmestyi myös modernimpia klassikoita. Alasdair MacIntyren *Hyveiden jäljillä*. Alunperin 1981 ilmestyneessä teoksessaan MacIntyre analysoi modernin ihmisen moraalisia ongelmia ja vaatii valitsemaan nietzscheläisen ja aristotelisen etiikan traditioiden välillä. Joitakin piirejä kiinnostaa varmasti myös Norbert Eliaksen (postuumisti julkaistu) *Mozart – Neron muotokuva*, joka valottaa henkilökohtaisen nerouden ja yhteisön suhdetta. Suvaitsevaisuuden ongelmia ja olemusta pohdiskellaan puolestaan Claude Lévi-Straussin *Rotu, historia ja kulttuuri* suomennoskokoelmassa. *Tiede tutkimuksen kohteena* on Mika Kiikerin ja Petri Ylikosken kirjoittama johdatus tieteen filosofiseen tutkimukseen. Kompaktissa kirjassa käydään läpi keskeiset aiheeseen liittyvät teemat ja hahmotellaan asetelmat eri näkökulmien välillä. Kirja on perusteos kaikille tieteen luonnetta koskevista kysymyksistä kiinnostuneille.

Vastapainon moderni klassikko on Jürgen Habermasin merkittävä *Julkisuuden rakennemuutos* (alkup. 1962). Habermas tarkastelee ’porvarillisen julkisuuden’ historiallista kehkeytymistä ja siihen liittyviä julkisuuden muotoja oppineiden julkiseen järjenkäyttöön perustuvan julkisuuden ideaalittyyppiä vasten. Teoksen suomentaja Veikko Pietilä on onnistunut antamaan Habermasin kiemuraiselle kielelle selkeän suomenkielisen asun. Filosofisesti mielenkiintoinen uutuus on myös Elisa Aaltolan *Eläinten moraalinen arvo*, jossa kirjoittaja kartoittaa eläinten oikeuksista ja muista niihin liittyvistä moraalisisista kysymyksistä käytyä keskustelua. Eläimen ja ihmisen välistä suhdetta valottava kirja sopii myös oppikirjaksi, jo-

hon tutustuminen vähentää voimakkaista tunteita herättävään keskusteluun liittyviä ennakkoluuloja. Poliittisesta filosofiasta kiinnostuneille sopivaa luettavaa ovat David Heldin ja Anthony McGrewin kirja *Globalisaatio – puolesta ja vastaan* sekä Ellen Meiksin Woodin *Pääoman imperiumi*. Vaikkeivat teokset ehkä ilmiselvästi kuulukaan poliittisen filosofian kategoriaan niin ensi mainitun tarjoama oppitunti poliittisen keskustelun luonteesta ja poliittisten käsitteiden kiistanalaisuudesta sekä jälkimmäisen analyysi taloudellisen ja poliittisen vallan suhteesta demokratiaan ovat hedelmällistä luettavaa myös filosofeille.

Tutkijaliitto on julkaissut Paradeigma-sarjassaan René Girardin laajan tutkimuksen väkivallasta. *Väkivalta ja pyhä* (1972) tarkastelee väkivaltaa jokaisen yhteisön perustavana ilmiönä sekä sen muuttumista yhteiskunnallisesti hyväksytympään muotoon uskonnollisten kontrollivoimien saattamana. Toisesta suunnasta pyhyttä lähestyy Johannes Ojansuu, joka kirjassaan *Pyhyys – Rajalla oleva ihminen* tarkastelee pyhyttä asennoitumisena sitä kohtaan, mitä emme voi hallita. Ojansuu pyrkii kertomaan mm. Heideggeriin ’silleen jättämisen’ käsitteen avulla kuinka ihminen voisi luopua pakonomaisesta kontrollin ja hallinnan pyrkimyksistään.

Acta Philosophica Fennica –sarja on täydentynyt yhdellä niteellä, Juha Räikän poliittista filosofiaa käsitteleviä artikkeleita sisältävä kokoelmalla *Livng in a Less Than Perfect World. Essays in Political Philosophy*. Esseet käsittelevät mm. kollektiivista vastuuta, vähemmistöjen ongelmaa ja yhteiskuntakritiikin luonnetta.

Jyväskylän Kampus-kustannus on julkaissut Juuso Rahkosen Nietzscheä käsittelevän tutkimuksen *Tiedon alkuperästä. Nietzschen naturalistinen epistemologia*. Dantomainen tulkinnan päämääränä on rakentaa ”suopeuden periaattetta noudattaen” Nietzschen filosofiasta kokonaisuus, jonka tämä olisi voinut hyväksyä.

Tampereen yliopiston sarjassa Acta Philosophica Tamperensia on ilmestynyt professori Leila Haaparannan 50-vuotisujuhlakirja *Filosofisia tutkielmia – Philosophical Studies in honor of Leila Haaparanta*. Laajaan kirjoittajakuntaan kuuluvat mm. Simo Knuutila, Juha Manninen, Lauri Mehtonen, Jaakko Hintikka, Ilkka Niiniluoto ja lisäksi suuri joukko professorin entisiä ja nykyisiä oppilaita.

niin & näin -lehden 23°45 sarjassa on julkaistu Ranskassa erittäin vilkkaan kes-

kustelun kohteena olevan ja myyntiennätyksiä rikkovan Michel Onfreyn teos *Kapinallisen politiikka*. Kyseessä on ensimmäinen häneltä suomennettu teos. Siinä hän hyökkää uusliberalismin kimppuun hahmottelemansa individualistisen anarkismin avulla. Toinen samassa sarjassa ilmestynyt teos *Yhteiskunta uutena aikana ja muita kirjoituksia* sisältää ensimmäisen suomeksi julkaisseen filosofin, J.J.F. Peranderin yhteiskuntafilosofisia kirjoituksia. Näiden suomenkielisen filosofian pioneeritöiden lisäksi nide sisältää Mikko Lahtisen kirjoittaman Peraderia käsittelevän laajan esseen.

Terra Cognita lienee resursseihinsa nähden yksi maamme tuotteliaimpia käännösten julkaisijoita ja julkaisee aina silloin tällöin myös filosofisesti kiinnostavia teoksia, viimeksi Patricia S. Churchlandin kirjan *Neurofilosofia*. Kirja on tarkoitettu Neurofilosofian yleisesitykseksi ja perusoppikirjaksi. Siinä siis esitellään myös nykyisen aivotutkimuksen tilaa ja vallitsevia näkemyksiä sekä niiden vaikutuksia valikoituihin filosofian teemoihin.